

Berilo Jugoslovanskega odbora iz Italije

BORŽOVIČA

POŠILJA : IVAN UČENIKOV - KAIRO RUE MANSHAET EL MAHRANI ŠT. 5

Leto : 4.

Št. 103

19. marca 1944.

BALKANSKA ZAVEZNIŠKA STRATEGIJA

Z veliko naglico se bližajo zmagovite sovjetske armade balkanskim mejam. Še nekaj pičlih desetih kilometrov in Rdeča vojska bo na romunskih tleh. Madjari že z vso naglico zbirajo svoje armade na Karpatih. Balkanskih Hitlerjevih priveskov sta se polastila strah in trepet.

Medtem pa prihajajo na dan v svetovnem tisku vesti, da je Teheranska konferenca obravnavala tudi taka vprašanja, ki jih uradna poročila ob zaključku konference, niso navajala. Ameriški časnikarji posebno naglašajo, da so se tri velesile v Teheranu sporazumele za skupni vdor na Balkan. Ta vest je nova in svetovni tisk jo tolmači na razne načine. Med drugim se sama po sebi postavlja vprašanja povojne ureditve Balkana, ki so bila v zvezi s postavljenimi medzavezniškimi strategičnimi načrti gotovo tudi obravnavana. S tem v zvezi vidijo nekateri tudi pomen londonskih pogajanj med jugoslovansko vlado in zastopnikom N.O.V. v Jugoslaviji. Jugoslovanski sporazum naj bi ustvaril pogoje za medvojno ureditev notranjih vprašanj, tako da bi zavezniki lahko aktivno sodelovali s krajevnimi oblastmi na osvobojenem jugoslovanskem ozemlju. O nujni potrebi takega sodelovanja tudi v zvezi z medzavezniško strategijo, smo v našem listu že večkrat govorili.

Vdor na Balkan je potemtakem - vsi ti zaključki so seveda podlaga gornjim vestem - več ali manj gotova stvar. Težko je verjeti, da bi bile vse te vesti zgolj živčna vojna zaveznikov...

Sedaj, ko prihajajo te vesti na dan, nam postaja vloga Turčije v tej vojni mnogo jasnejša. Med Veliko Britanijo in Turčijo je bila podpisana zavezniška pogodba, ki je bila po svojem bistvu čisto defenzivnega značaja. Velika Britanija se je obvezala prihiteti z vsemi razpoložljivimi silami Turčiji na pomoč, če bi jo Hitler napadel. Ta pogodba je bila podpisana v času, ko je bila aktivna udeležba Turčije na strani zaveznikov še brezpredmetna.

Po konferenci v Casablanci je predsednik britanske vlade odletel v Aden v Turčijo in se tam sestal z najvidnejšimi turškimi državniki. Spremljali so ga visoki britanski častniki. Verjetno je, da je g. Churchill že takrat predvideval skorajšnji preobrat v razvoju vojnih dogodkov, ki so se v resnici tudi tako zasukali. Dobrohotno je poskušal vplivati na turške državnike, da vlogo Turčije v tej vojni prilagodijo bodočemu razvoju na bojiščih. Do popolne preusmeritve turške zunanje politike takrat ni prišlo, vendar so bili zaključeni razni dogovori, ki so gotovo imeli za cilj drugačno kakor pa zgolj nevtralnno-defenzivno vlogo Turčije.

Po Teheranski konferenci so se zavezniški državniki spravili na posvet v Kairu s predsednikom turš-

ke republike, in tudi tu so govorili o prilagoditvi Turčije spricho popolno spremenjenega položaja tako na bojiščih kakor tudi na političnih popriščih po teheranskih zaključkih. Razumljivo je, da so Turki zahtevali od Velike Britanije večje količine orožja za oborožitev turške vojske. Med drugim tudi dobavo 500 tankov in 500 letal.

Turčija pa je vkljub vsemu še oklevala in okleva tudi še danes. Velike sovjetske zmage sprejema Turčija z mešanimi občutki. Skoro tako kakor je sprejemala nemške zmage pred nekaj leti...

Vojaški strokovnjaki Velike Britanije so se še pred kratkim dogovarjali s turškimi vojaškimi krogi o gotovih ukrepih, ki naj bi jih že sedaj Turčija dovolila zaveznikom. Med drugim so zahtevali, da Turčija prepusti svoja najvažnejša letališča zaveznikom v uporabo. Proti vsakemu pričakovanju so bila ta pogajanja nenadoma prekinjena. Med časniki Turčije in Velike Britanije je zbruhnila tiskana vojna. Britansko časopisje je opazarjalo Turčijo na njene obveze, posebno pa na njen kočljivi položaj

v času, ko bo zasedala mirovna konferenca. Turki so odgovarjali in se izgovarjali, da Velika Britanija ni izpolnila glede oborožitve turške vojske svojih obljub, zatrjevali pa so tudi, da se Turčija že danes smatra kot sobojevnik zaveznikov.

Prav v zadnjem času je polemika nekoliko potihnila. Mogoče je, da je prišlo vendarle do nekega sporazuma, ali pa, da je bila vsa ta časopisna bitka samo kamuflaža, ki naj bi Nemce in Bolgare pomirila. Naj bo tako ali tako, Turčija je še vedno v središču zavezniške balkanske strategije.

Naša skica nazorno prikazuje izredno važno vlogo Turčije pri skupnem vdoru na Balkan. Turčija je os v smeri Berlina. Levo krilo zavezniškega podviga pripada britanskim in ameriškim vojnim silam, medtem ko je desno krilo v rokah Rdeče armade.

Druga fronta se bo že v nekaj tednih morala nekje spočeti. Že večkrat smo dejali, in to so ponovno zatrdili tudi najmerodajnejši zavezniški državniki, da ne bo ostalo samo pri drugi fronti, pač pa da bo teh front nekaj več.

IGORJU V SPOMIN

Še vedno so mi živo v spominu vsi tisti lepi trenutki življenja, ki smo jih preživeli skupaj v tistih davnih srečnih dneh pod sinjo modrino ljubekega domačega Kaštelanskega zaliva na svobodnih obalah našega bisernega Jadrana.

Mehke sapice maestrale so božale tople poletne popoldneve, pozimi pa so se divje burje silovito in neukrotljivo strmoglavljale s skalnih vršacev na sveže plavilo zarudelega morja, a da bi že naslednjega dne mogočna jugovina razbijala gmote valov ob skalnate obrežne peči. Z življenjem in utripanjem morja smo živeli tudi mi, navezani nanj, kakor da čutimo, da smo mu s svojo lastno krvjo zapisani in da se nikdar ne bi mogli ločiti od njega.

Z ljubeznijo so objemale in vpijale naše oči vsak dan drugačne, poetično slikovite prizore življenja narave pod nami, ko smo kot svobodne ptice visoko gori v zraku preizkušali svoje sile.

Vzljubil sem Te, ko sem videl Tvojo iskrenost in Tvojo navdušenost za letenje, ko sem čutil Tvojo navezanost na morje. Še danes si ne morem predstavljati naše 25.hidroplanske eskadrile brez Tebe, pa niti naše 3.hidroplanske grupe. Oporišče bi bilo prazno brez Tebe. Tvoja zastavna postava, flegmatična mirnost z neizogibno pipo v ustih in dobrodušnim smehljajem na licu, to je bila nenadomestljiva slika tako v častniškem domu kakor na letališču.

Z veseljem v srcu sem spremljal Tvoje nenavadno hitro napredovanje v pilotazi. Ljubil si morje, ali Ti je letenje bila vendarle prva stvar na svetu. Vedno si sanjal o letalih in o umetnostih letenja. Ni Ti bila dovolj hitrost naših počasnih vodnih letal, niso Ti bila dovolj gibčna, da bi se pokorila vsakemu Tvojemu nežnemu in odločnemu vodstvu. Hotel si vedno višje, vedno hitreje; hotel si gibčnejša letala, ki bi odgovarjala Tvoji idealni duši. Lovska letala so bila Tvoji ideal, ali od morja se nisi mogel odtrgati.

Ko so Te postavili na važno mesto v štabu grupe - izbrali so Te ravno zaradi Tvoje nenavadne bistrumnosti in resnosti, nisi bil zadovoljen, ker si se bal, da bi ta služba mogla ovirati Tvoje letenje.

Tvoje pošteno srce in blaga duša nista poznali sovraštva, ni ga bilo med nami, ki bi Ti ne bil prijatelj!

In ko je prišel usodepolni trenutek, ko si bil postavljen pred izbiro, ali poslušati zapoved kapitulacije ali pa zapustiti domovino in nadaljevati borbo proti zavojevalcu naše drage zemlje, nisi v svojem poštenju in idealnih pogledih okleval niti trenutek, temveč se takoj odzval klicu svoje vesti. Med prvimi si bil, ki so zleteli na nevarno pot.

Že po nekaj dneh si spet razpel krila neutrudno vršec svojo težko službo iz novega oporišča. Polno leto si izdržal pri tem delu. Letal si vztrajno ne glede ali je bilo sončno, megleno, oblačno ali deževno, za Tebe ni bilo ovire. Mirna in polna zaupanja je bila posadka Tvojega letala, ki se je vsa zapala Tvoji spretni roki. Ali zraven vsega tega težkega dela si le še naprej in naprej sanjal o lovskem letalu.

Izgleda, da je usoda bila s Teboj, ker Ti je tako dolgo odtegovala Tvoj toliko zaželjeni srčni san, priti v lovsko eskadrilo. Poizkušala Te je z zanimivimi in težkimi potovanji čez vso divjo Afriko, nudeč Ti v roke lovsko letalo. Kako mi je bilo drago, ko sem svoje prvo potovanje preživel v Tvoji dragi družbi. Spominjam se kako sva zvečer kasno sedeč na terasi ob obali Atlantskega oceana pod visokimi palmani v dušeci tropični vročini razpravljala o vseh mogočih vprašanjih, Južni križ je blestel nad nama, pesem valov nama je čarala privide iz preteklosti, najine misli pa so potovale dolgo pot k našim dragim rodbinam. S kakšno ljubeznijo si razgrinjal svoje načrte za novo ustanovljeno obitelj in s kakšnim srečnim pričakovanjem si sanjal o svojem bodočem sinu. V svoji plemeniti srčni dobroti nisi pozabil govoriti tudi o mojem sinu, ki Te je - "strica" - imel tako rad.

(Konec na 15.strani)

ČUDNA IRSKA POTA

Združene ameriške države so Irski poslale posebno noto, v kateri so zahtevale od irske vlade, da pretrga diplomatske zveze z osjo. To zahtevko je pod-

prle drugo fronto na zahodu. Tajna zavezniška služba je ugotovila posebno živahno delavnost nemških vojnovnih in pred dobrim mesecem se je spustil na Ir-

pirala tudi britanska vlada.

Predsednik Irske de Valera je odgovoril, da njegova vlada ni pripravljena ugoditi ameriški zahtevki z izgovorom, da Irska ostaja nevtralna in zaradi tega bosta Nemčija in Japonska še nadalje zastopani pri vladi v Dublinu.

V Veliki Britaniji in v severni Irski se že več časa zbirajo udarne sile, ki bodo slej ali prej od-

ko padalec, opremljen z vsemi potrebnimi sredstvi za prenašanje vesti v Berlin.

Takih slučajev je bilo v prejšnjih časih še več in osebje nemškega poslaništva v Dublinu je mnogoštevilnejše, kakor pa je bilo v mirnih časih.

Odgovor irske vlade Združenim ameriškim državam je bil za zaveznike seveda popolnoma nezadovoljiv. Zato je Velika Britanija iz vojaških razlogov

popolnoma zaprla mejo med Irsko in severno Irsko.

Kakšne bodo posledice sedanjega spora, je težko uganiti. Zelo verjetno je, da bosta Amerika in Britanija prepovedali vsak dovoz živil in bencina na Irsko.

V Washingtonu so medtem objavili nasvet g. Roosevelta, ki ga je pred dvema letoma poslal predsedniku irske vlade in v katerem mu je sporočil in priporočil, naj se Irsko prilagodi zavezniškim potrebam, da ne bi ostala izolirana pri bodoči mirovni konferenci. To sporočilo je predsednik Roosevelt naslovil zlasti zato, da Irsko zagotovi, da so ameriške čete v severni Irski prispele v zaščito Irske, ne pa da bi grozile.

Spor med Irsko in Veliko Britanijo ni nov. Irsko dežela je že od nekdanj vzbujala velike simpatije med malimi narodi. Irci so bili vzor vsem tistim narodnim manjšinam, ki so se borile za svojo svobodo in svojo samostojnost. V svoji viharji zgodovini je Irsko pokazala toliko narodne zavednosti in navezanosti na lastno zemljo, da je vzbujala občudovanje vsega sveta.

Irski otok meri 84.415 kv.kilometrov. Podoben je kottlini, ki pa ima v svoji sredini rodovitne, večno zelene planjave, zavarovane od vseh strani z visokim gorovjem, strmo padajočim proti morju. Poljedelstvo ni mnogo razvito, zato po živinoreja. Podnebje je izredno milo. Topli tokovi oceana obkrožajo ves otok, da zelene obronke hribov in pašnikov tudi pozimi. Zato pravijo Irci: Večno zeleni otok (Emerald Isle). Lovor raste kar na prostem kakor na Krasu. V notranjosti so prekrasna jezera. Jezero Killarney je podobno Blejskemu jezeru. Po svojih prirodnih bogastvih in lepotah je Irsko svetovno znana.

Po pokolenju so Irci večinoma Kelti, ostanek naroda, ki je nekdanj preplaval vso Francijo, del Nemčije in prispel tudi do Male Azije ter se ustavil na Balkanu. Iz sedanje Francije so se Kelti pod imenom Pikti in Škoti selili na Škotsko in Irsko.

SPORI Z ANGLEŽI

Za deželo, ki je bila in je po svojih prirodnih zakladih in rodovitnosti bogata, so se že od nekdanj zanimali tudi Angleži. L. 1170. je angleška vojska začela osvajati obalna irska mesta. Domači irski vladarji so angleškega kralja Henrika II. kmalu priznali za vrhovnega vladarja. Po teh dogodkih je izgledalo, da bodo morali Irci kmalu podležiti angleški premoči in omiki. Toda to se ni zgodilo. V teku 15. stoletja se je angleška vladavina komaj še vzdržala na Irskem. V začetku 16. stoletja je angleški vpliv malodane izginil. V naslednjih stoletjih pa je ponovno zrastel in v vsej tej dolgi dobi so divjale po Irskem bitke in nemiri. Vzroki so bili najrazličnejši.

1. januarja 1801. se je Irsko združila v zedinjeno kraljestvo Velika Britanija in Irsko. Kljub temu pa spori niso prenehali. Prebivalstvo irske države šteje okrog 3 milijone prebivalcev, samo od l. 1860. dalje pa se je iz Irske izselilo preko 4 milijone Ircev.

SVOBODNA DRŽAVA

6. decembra 1921. leta je bila med zastopniki Ircev in Angleži podpisana pogodba, s katero je bila ustvarjena svobodna irska država. Položaj Irske je bil od nekdanj različen od položaja angleških kolonij,

kajti od nekdanj so se Irci imeli za poseben narod in v njih nikdar ni ugasnila zavest lastne samostojne državnosti.

Ustava, ki jo je sprejel irski parlament, označuje irsko državo kot enkopravno članico britanskega državnega občestva.

Irsko ima tudi svojo lastno narodno vojsko, ki šteje v mirnem času okrog 6.000 mož.

Od najstarejših dob, ki jih pozna irska zgodovina, je bil keltski jezik med Irci v navadi. Irsko je bila edina dežela, ki se je bila v celoti rešila iz povodnji rimske kulture, ki je zagrnila vso, dotlej keltsko zahodno Evropo. Tako je Irsko edina ohranila jezik in keltsko civilizacijo v popolni, nepokvarjeni obliki.

Jezik pa je kljub vsemu polagoma izginjal, ker ga je spodrivala angleščina. L. 1901. je samo 21.000 ljudi govorilo irski, oba jezika pa govori danes mogoče kakih 200.000 ljudi. Vlada je uvedla irščino kot bistven del pouka na osnovnih in srednjih šolah.

Ta kratek pregled simpatične irske dežele naj bi nam bil za osvežilo dogodkov, ki se bodo mogoče še odigrali na večno zelenem otoku.

Kakršne koli so naše simpatije že od nekdanj na strani irskega naroda, saj so nam bili Irci vzorniki v borbah za naš jezik in našo kulturo, moramo vendarle pripomniti, da so Irci v svoji narodni gorečnosti večkrat šli mnogo predaleč. Za časa prve svetovne vojne so se v borbi proti Angležem celo tako daleč spozabili, da so klicali Nemce na pomoč in jih tudi dejansko podpirali. Namesto, da bi v prvi vojni postavili primerno vojsko na bojišče, je moralo 150.000 britanskih vojakov skrbeti za notra-

(Konec na 14. strani)

SPOMNITE SE JUGOSLOVANSKIH BEGUNCEV!
PRISPEVKE SPREJEMA "BAZOVICA"!

KAKO BO KONČALA VOJNA?

Znani angleški časnikar in parlamentarec Varnon Bartlett je napisal knjigo, v kateri poskuša razkriti jutrišnjo bodočnost. Njegov odgovor ima tri dele. V prvem delu raziskuje avtor razne elemente bodočnosti. Drugi del vsebuje namišljeni dnevnik dogodkov. V tretjem delu pa so zbrani zaključki in sugestije. Zamisli avtorja so tako zanimive, da jih bomo poskušali v zgoščeni obliki predočiti tudi našim čitateljem.

Kako bo vojna v Evropi končala? To se ne bo zgodilo z revolucijo. Prebivalstvo zasedenih pokrajin je vse preveč ošibelo in izgladnelo, prebivalstvo Nemčije pa dovolj obupano in bedasto. Nemci so tako osovraženi, da bodo vodili borbo vse dokler ne bodo 100% prepričani, da so bitko izgubili. Vzporedna situacija z letom 1918. je neprimerna, kajti v zadnji vojni ni bilo nemške tajne policije (Gestapo). Nihče ne bi mogel prerokovati za koliko časa bo strah pred gestapovci podaljšal to vojno.

Nekega dne pa bodo delavci neke tovarne v Ponorju ali pa vojaki nekega polka na vzhodnem bojišču zavržli orodje ali puške. Splošna demoralizacija bo tedaj zajela ves narod in masovno ubijanje kvilingov in njihovih pomagačev se bo razvijalo po vsej Nemčiji in po vsej zasedeni Evropi. K temu se bosta priključili lakota in bolezen.

Do poloma Nemčije lahko pride vsak trenotek. V koliko so Združeni narodi na ta trenotek pripravljani?

V eni stvari so si glavne velesile na strani Združenih narodov popolnoma soglasne: svet bodo vodile Združene ameriške države, Sovjetska Rusija, Velika Britanija in Kitajska. Ta sporazum je mogoče moder, ali pa tudi ne, ali dejstvo je, da je bil zaključen in da ga vsaj za daljšo dobo časa ne bo mogla ovreči nobena skupina majhnih držav. Verjetno je bil tak sporazum tudi neizogiben, kajti mnogo ljudi misli, da so prejšnja tolmačenja narodne suverenosti postala smešna v dnevih letal in radija. Male države bi se rade obdale z visokimi ograjami, da bi zaustavile pohod znanosti in vede in v teh svojih nagibih so mnogo bolj konzervativne kakor pa velesile.

Poglejmo si situacijo v tem pogledu v vsaki izmed navedenih velesil.

ZDRUŽENE AMERIŠKE DRŽAVE

Začnimo pri Združenih ameriških državah, kajti nobenega dvoma ni, da bodo po vojni ogromna materialna sredstva osredotočena v ameriških rokah. Združene ameriške države se bodo morale boriti z velikimi težkočami. Država je vse preveč razsežna, da bi mogel v njej zavladati enoten nacionalni duh. Njeno prebivalstvo je bilo tudi vse preveč oddaljeno od bojišč, da bi se mogli osebni interesi umakniti splošnim. Ameriška ustava daje prebivalstvu maksimalni nadzor nad javnimi zadevami in je zato zelo težko javnost prilagoditi vojnim potrebam.

Angleži, ki so obiskali New York, so dobili utis, da Amerikanci še niso resno v vojnem stanju. Ali Rus, ki bi prišel v London bi imel enak utis v tem pogledu - o Britancih. Spomniti se je treba, da je vojna pričela za Anglijo septembra 1939, za Ameriko pa decembra 1941. V Veliki Britaniji smo dobro občutili grmenje bomb in ne da bi se morali Hitlerju zahvaliti za to, moramo le priznati, da so nas te bombe pretvorile v učinkovito vojskujočo se nacijo, da pa smo pri tem ostali demokratje. Danes je naša narodna povezanost taka, kakršne ni mogoče opaziti tam preko oceana.

Na drugi strani je preobražanje ameriškega gospodarstva zahtevalo zelo težke motnje, ki so povzročile neizogibna zakašnjenja in tudi nered. Kljub temu Amerikanci nimajo sredstev - kakršna ima Velika Britanija - da z njimi prebrnejo vlado. Da so se politične napetosti v Veliki Britaniji spremenile, je zadostovalo zamenjati Chamberlaina s Churchillom. V Združenih ameriških državah se prav malo zanimajo za socialne potrebe ostalega sveta in je ameriška miselnost usmerjena še vedno k občudovanju mladega človeka, ki je z lastnimi močmi prišel do velikega bogastva. Ta način življenja oddaljuje vsekakor Sovjetsko zvezo od ameriške miselnosti, vendar je treba upoštevati, da se Z.S.S.R. po vojni verjetno ne bo mogla mnogo ukvarjati z zadevami drugih narodov.

To bi bila velika tragedija v resnici tako za Amerikance kakor za ostale Združene narode, če bi v kritičnem momentu ameriška intervencija z zaničevanjem ocenila upravičene občutljivosti malih narodov in bi se bojazljivo upirala socialnim spremembam, ki jih neizogibno narekuje povojni čas. Velika bi bila tragedija, če bi se Amerikanci poslužili svoje moči, da v Evropi postavijo vrsto vlad, ki nimajo z ljudsko voljo nič skupnega in ki bi se pogreznile že po nekaj mesecih. Verjetno bi bil to za Amerikance razlog, da bi se upognili volji izolacionistov in zapustili evropsko področje z izgovorom, da je najboljšo prepustiti to nemirno bando svoji lastni usodi.

VELIKA BRITANIJA

Britancem v resnici manjka fantazije, ali jim ne manjka občutljivosti. Če bi imeli več domišljije, bi verjetno 1.1940. izgubili ves pogum. Zato si tudi niso znali predstavljati velikih političnih in gospodarskih težkoč, ki so jih v tem času čakale. Po zadnji vojni je Velika Britanija preživljala zelo resno krizo. Mogoče bi to krizo znatno lažje prebrodili, če bi vlada sebi pridržala pravico nadzorstva nad industrijo. Ves svet se je trudil, da postavi na lastne noge svojo industrijsko aktivnost. Države so se zabarikadirale z nepremostljivimi carinskimi ograjami. Prav posebno je bila prizadeta Velika Britanija, ker zavisi njeno blagostanje v glavnem od izvoza.

Ista nevarnost preti Veliki Britaniji tudi ob koncu sedanje vojne. Medtem, ko so postale Združene ameriške države "arzenal demokracij", je britanska industrija za potrebe v mirnem času zadremala. Isto-

časno pa je Hitler razvil industrijo v srednji Evropi v taki meri, da bo povpraševanje po angleškem blagu, ko bo enkrat nastopilo normalno življenje, zelo šibko.

Amerikanci pa vidijo v Veliki Britaniji še eno šibkost: na oblasti je zastarela pluto-aristokracija. Gotovo je, da če bi človek sodil Britance po njihovem političnem zadržanju v 1.1925/1938, bi prišel do zaključka, da so Angleži utrujen in propadajoči narod. V tem času je Mussolini zavzel Abesinijo. V Rimu so mi takrat dobesedno dejali, da Velika Britanija, ki je dopustila Japoncem, da se polaste Mandžurije, gotovo tudi Italijanov ne bo ustavila. V tem času so britanski konzervativci in imperialisti dovoljevali nemškimi in italijanskim bombnikom (sprehajati se po španskem ozračju, ker je vlado slepil strah pred komunizmom. Zato ni nič čudnega, da ljudje, ki živijo izven Velike Britanije, ne morejo razumeti ogromnih sprememb, ki so se od tega časa dalje zgodile pri nas.

Ogromne spremembe so tu, čeravno se javno ne priznavajo. Ne smemo pozabiti, da je bil parlament izvoljen 1.1935. in da niti takrat ni predstavljal popolnega javnega mnenja. Bombardiranja so napravila veliko škodo Britancem, res pa je tudi, da so jim odprla oči. Odvetniki, zdravniki, učitelji, univerzitetni profesorji, duhovščina - najuplivnejši člani srednjega sloja - so se odtegnili aristokraciji in postali "naprednjaki". Nastala je prava duhovna revolucija. Ne zavedajo se samo, da vojna povzroča spremembe, pač pa si teh sprememb celo žele. Med aristokracijo pa je enako mislečih ljudi tudi mnogo več, kakor se v splošnem misli. Tudi ti ljudje istovetijo svoje lastno blagostanje z blagostanjem nacije in to gotovo ni narodu v škodo.

SOVJETSKA ZVEZA

Vsaka revolucija povzroča v sosednih deželah strah. Samo tako so bile zgrajene visoke ograde po 1.1917 napram Z.S.S.R. Z nekim konvojem, ki je vozil britanske letalce v Arhangelsk sem došel v Sovjetsko Rusijo. Sprejem ni bil posebno goreč. Ista rezerviranost je vladala tudi v Moskvi. Mnoge stvari so me pretresle, ali se je moje mnenje spremenilo potem, ko sem prisostvoval banketu, ki ga je priredil Staljin. Prepričan sem se, da Z.S.S.R. ne predstavlja nobene nevarnosti za mir. Rusi so pretrpeli mnogo več gorja kakor pa Britanci ob času nemške bliskovitosti. Rusi so vzdržali v Staljingradu potem, ko so zapustili najbolj plodono zemljo takega obsega kakor so Velika Britanija, Francija in Nemčija skupaj. Ta obramba Staljingrada je najbolj prepričevalni dokaz, da je sovjetski režim v duhu tistih, ki ga uporabljajo, vreden, da ga tudi branijo.

Na koncu vojne bodo Rusi imeli na milijone mrtvih. Tisti, ki bodo to vojno preživeli, bodo morali vse svoje sile posvetiti obnovi. Leta in leta, mogoče celo pokolenja bodo Rusi lahko sami potrošili celotno proizvodnjo lastnih tovarov in lastnega polja. Nobenega razloga ni, da bi Rusi imeli namero vojskovati se preko svojih lastnih meja.

Na sto in sto propagandnih plakatov sem videl v Moskvi in niti eden sam ni govoril o komunizmu, pač pa vsi so imeli povdarek na "materi Rusiji". Politično ideologijo je zamenjala nacionalna ideologija. In to je mnogo važnejše kakor pa se v splošnem

misli. To pomeni, da je Z.S.S.R. preživela ogromno evolucijo po 1.1917. To je tako ogromna evolucija, da bi bilo malo evropskih državnikov, ki bi bili bolj vznemirjeni od samega Staljina, če bi Nemčija postala komunistična. Komunizem, ki bi se ga Nemčija polastila, je s Trockijem vred izginil iz Rusije in trockizem je bolj osovražen v današnji Rusiji kakor pa kapitalizem.

Staljin bo po tej vojni verjetno izjavil, da je narod zaslužil boljše in lažje življenje. Sedaj, ko je nemška nevarnost odpravljena, tako nekako se bo glasila njegova izjava, narod lahko svobodnejše zadiha ne da bi se moral odpovedati družabnega reda, ki ga je sam ustvaril. S tem bodo odpadle vse pregraje med Z.S.S.R. in zahodnimi velesilami.

To bi bila velika tragedija za Z.S.S.R. in za ostale Združene narode, če bi aktivnosti komunizma in strah buržuazije pred njim, motili dela bodoče konference miru, kakor je to bil slučaj v Versaillesu.

KITAJSKA

V jugozahodnem delu Tihega oceana si je Japonska prilastila tolikšna ozemlja, da bi lahko postala nevarnejši sovražnik kot Nemčija. Toliko časa pa dokler se Kitajska bori, so nove japonske posesti v nevarnosti. Gotovo je danes Kitajska na bolj blokirana zemlja sveta, ali prišel bo čas, ki bo pomedel z Japonci v morje. Po uničenju Nemčije ne bo dolgo trajalo in zrušila se bo tudi Japonska.

(Dalje prihodnjič)

LADJE ZA PREVOZ TANKOV

Pri vseh amfibijskih podvigih igrajo zelo važno vlogo sredstva, s katerimi se prevažajo vojne potreščine. V tej vojni se je izkazalo, da je neobhodno potrebno imeti na razpolago posebna vozila za prevoz tankov, ker se drugače gosenice prehitro izrabijo in tudi motorji ne bi mogli vzdržati velikih naporov na razmeroma dolgih poteh. Zato so že kmalu po izbruhu sovražnosti pričeli graditi posebna vozila — prikolice, s katerimi dovažajo tanke na bojišče in jih od tam zopet prevažajo do popravilnic oziroma do luke za vkrcavanje.

Pri amfibijskih operacijah je potrebno, da se izkrcavanje izvrši tudi ob obalah, ki nimajo niti prirodnih niti umetnih naprav za pristop težkih ladij.

Zato so strokovnjaki v Ameriki že ob samem začetku priprav za amfibijske operacije mislili tudi na to, kako bi zgradili ladje, ki bi v prvi vrsti bile namenjene za pristanke izven pristanišč. To ladjeve so imenovali "invazijski čolni". Izkazalo pa se je, da so splošni "invazijski čolni" za prevoz tankov in za njihovo izkrcavanje nepraktični in so zato pričeli graditi posebne "LST" (Landing Ship Tanks) ladje, ki v glavnem prevažajo samo tanke in so zlasti namenjene amfibijskim operacijam. Ladja je zelo široka in dolga okrog 100 m. Glavna njena značilnost so vrata, ki se odpirajo na dve krili in priprave za izkrcavanje tudi v takih morjih, ki so tudi za te ladje preplitva. Te ladje so se posebno dobro obnesle že v Severni Afriki in Siciliji, posebno pa so se izkazale ob priliki zavezniškega izkrcavanja pri Anzio. Ladje imajo tonažo 3800 ton.

FITZROY HUGH MAC LEAN - PADALEC

(Alan McGregor)

Ena izmed najbolj romantičnih figur te vojne je suh in širokoplečat Škot z imenom Fitzroy Hugh Mac Lean in čeprav je star komaj 32 let, je brigadir britanske vojne misije pri maršalu Titu in njegovi N.O.V. Ta vojska je očistila težko dostopne gozdove v Bosni, razbila nacistično vojsko in pognala ustaške tolpe hrvaškega kvisinga Pavelića. Danes budno bdi nad Dalmacijo.

Že pred vojno je mladi Mac Lean obljubljal, da svoji domovini posluži v bodočnosti. Zelo nadarjen, priden in ukaželjen je zapustil z 22 letom King's College v Cambridge, najboljšo britansko vseučilišče. Kmalu je bil nato imenovan za tretjega tajnika britanskega veleposlaništva v Parizu. Pri tem delu se je dobro izkazal in njegovi predpostavljeni so kmalu spoznali, da ima izredno tenkočutna nagnjenja za razvozljanje dovolj zamotanega političnega življenja v Franciji.

Zelo mnogo mu je pomagalo znanje jezikov. Govori 6 evropskih jezikov tekoče in zato so ga tudi takoj sprejeli v Parizu v Kozmopolitično društvo.

Njegove sposobnosti niso ostale neopažene v britanskem zunanjem ministerstvu in so ga zato 1. 1938. poslali v Moskvo kot drugega tajnika tamkajšnjega britanskega veleposlaništva. Tudi tu se je mladi Mac Lean odlično uveljavljal. Pokazal je svoje velike sposobnosti v spoznavanju dežele in njenih prebivalcev. Večkrat je obhodil vse prostrane dežele Sovjetske zveze in si tako utrdil pregled velike slovanske države na vzhodu.

Ko je 1.1941. izbruhnila vojna med Nemčijo in Sovjetsko zvezo so ga poklicali v London v zunanje ministerstvo, ker so smatrali, da bi tam najboljšo pomagal pri vojnih naporih za pomoč Sovjetski zvezi, posebno zaradi njegovega znanja razmer na kontinentu in v Sovjetski Rusiji.

Z delom pri obloženih pisalni mizi, kljub veliki važnosti, ki ga je nudilo, ni bil prav nič zadovoljen. Nekaj časa je ostal, nato pa se je naveličal in demisioniral. Stopil je v polk Škotskih hribovcev kot navaden vojak in kakor je to storil tudi že njegov oče, major Charles Mac Lean, med prvo svetovno vojno.

Šest mesecev za tem je postal častnik. Ko ni bil v službi je zahajal v parlament. Pri volitvah v okrožju Lankaster je bil kandidat konzervativne stranke.

Nato se je prijavil v tečaj za padalce in ko je preizkušnjo prestal z odličnim uspehom, se je uvrstil v specialno službo.

Ko je Rommel s svojim Afrika-Korpsom prodiral proti egiptski meji 1.1942 so Mac Leana poslali v Severno Afriko. Kmalu po svojem prihodu se je prostovoljno javil za specialno misijo in postal poveljnik francoskega oddelka, ki je bil specializiran za puščavske podvige ter poveljnik britanskega oddelka, ki je bil posebno usposobljen, da s hitrimi pohodi prodira v hrbet nemške armade, uničuje preskrbo in moti prometne zveze.

Mac Lean je vodil znamenito kolono, ki je v oktobru 1.1942 napadla Bengazi. Pri tem napadu, ki

se ga je udeležil tudi francoski oddelek, je bil kapetan Mac Lean odlikovan s francoskim vojnim križcem.

Kmalu potem so kapetana Mac Leana izbrali za poveljnika majhne skupine častnikov, ki so imeli odpotovati v Jugoslavijo v štab N.O.V. Njihova naloga je bila upostavitev zveze s Titovim štabom.

Lansko poletje se je v pozni noči dvignil bombnik z nekega letališča na Srednjem vzhodu. V letalu je bilo pet častnikov z Mac Leanom. Med svojo prtljago je nosil srbo-hrvaško slovnico in angleško-srbohrvaški slovar.

Leteli so čez Sredozemsko morje v polni temi. Po nekaj urah letenja so zapazili luči na italijanski obali. V zgodnjih jutranjih urah je bilo letalo že nad namembnim krajem. Drug za drugim so padalci poskakali iz letala. Ko so pristali, so jih obkrožili bradati bojevniki N.O.V. v jugoslovanskih uniformah. Navdušeno so spremili britanske častnike v bližnje taborišče N.O.V.

Ko je maršal Tito z avtom, na konju ali pa peš nadziral svoje enote, ga je vedno spremljal tudi Mac Lean. Tako se je do podrobnosti naučil gerilskega vojskovanja. Pomoč je pričela prihajati, to so spoznali tudi Nemci. Že kmalu so zvedeli o njegovi prisotnosti, in vohuni so ga popisovali kot visokega bradatega Angleža, ki je večji od ostalih bojevnikov N.O.V.

Vsa dela Mac Leana ne bodo javnosti znana do konca vojne - mogoče tudi takrat ne. Vsi pa vemo, da je njegovo delo v mnogem pomagalo N.O.V.

AMFIBIJSKE OPERACIJE - AHILOVA PETA NEMČIJE

(A.J. MACWHINNIE)

Prvi lord britanske vojne mornarice g. Alexander je ob priliki proračunske debate v britanskem parlamentu povdaril, da so bile izgube britanske vojne mornarice ob priliki amfibijskih operacij samo neznamenat del tistih izgub, ki so jih predvidevali odločilni vojaški krogi. Ves svet je bil presenečen, da je v osmih mesecih po izkrcavanju v Siciliji britanska vojna mornarica izgubila vsega: dve križarki, enega minonosca, deset rušilcev, dve podmornici in deset pomožnih ladij. Pri tem je treba upoštevati, da so v tem času enote britanske vojne mornarice izvršile celo vrsto riskantnih pustolovščin v Sredozemskem morju.

Izgube ob priliki izkrcavanja pri Anzio so bile izredno nizke, kljub veliki vlogi, ki jo je mornarica igrala pri tem podvigu. Te izgube so znašale: dve križarki, dva rušilca in pet večjih enot za izkrcavanje.

Da si lahko predočimo pravo sliko pomorskih operacij za časa velikih izkrcavalnih podvigov, moramo upoštevati zlasti veliko število plovih enot, ki so pri tem udeležene. Pri izkrcavanju v Severni

Afriki so zavezniki uporabili 850 ladij, medtem ko je armada za operacije v Siciliji zaposlila nič manj ko 3250 ladij. Do danes še niso bile objavljene številke o uporabljenih ladjah pri operacijah za mostišče pri Anzio. Vendar smatrajo strokovnjaki, da je bilo pri tem podvigu uporabljenih več ladij kakor pa pri kakršnem koli drugem v preteklosti.

Razdalja med Gibraltarjem in Aleksandrijo znaša 3000 kilometrov. Britanska vojna mornarica štiti zavezniške konvoje vzdolž obeh obal. Pri tem pa se spušča zelo pogosto tudi v operacije proti nemškimi postojankam, kadar je taka pomoč potrebna. Za časa kritičnih operacij pri Salernu je bila pomoč britanske vojne mornarice najmanj soodločilna. Isto vlogo so njene enote igrale tudi pri Anzio. Po podatkih, ki so nam sedaj na razpolago lahko z vsoto gotovostjo sklepamo, da so amfibijske operacije v tem trenutku vojne, za Nemce prava Ahilova peta.

Zavezniki pripravljajo z vso skrbnostjo največje amfibijske operacije v zgodovini. Te operacije bodo osvobodile Evropo Hitlerjevega suženjstva. G. Churchill in drugi zavezniški državniki so izjavili, da pričakujejo velike izgube v trenutku, ko bodo zavezniki stopili na evropsko celino. Ugotovitve izgub v Sredozemskem morju so zato močno ohrabrujoče

ZE ZOPET KROKODILSKE SOLZE

Predsednik nemške državne banke dr. Hjalmar Schacht je pred kratkim odpotoval v Turčijo. Za javnost so povedali, da je svrha njegovega potovanja nakup gotovih industrijskih surovin v Turčiji, kakor tudi nakup industrijskih vrednostnih papirjev, ki pripadajo nevtralcem. Ta zadnji nakup naj bi finansirala največja nemška kemična družba I.G.A. Farben.

V resnici je z dr. Schachtom dospel v Ankaro tudi generalni ravnatelj imenovane družbe ing. Herman Schmitz. Ali ta potovanja imajo čisto drugačno svrhu. Zelo so podobna potovanjem italijanskih industrijskih magnatov v Madrid in v Lisabono pred padcem Mussolinija.

Znano je, da je bil dr. Schacht proti koncu 1.1942 imenovan na čelo posebnega urada nemške vlade, ki naj bi proučeval vprašanje eventualnega miru z zavezniki. Znano pa je tudi, da je bil takrat dr. Schacht oproščen vseh obveznosti napram nacistični stranki in da je neki španski časnik, ki ima dobre vezi z Berlinom, ob tej priložnosti napisal, da je bil dr. Schacht izključen iz nacistične stranke. Očitno je, da je Hitler vsa ta manevriranja izvršil zato, da bi dr. Schachtu utrl pot do zaveznikov ob primernem času.

Ta čas je najbrže sedaj prišel. Vsekakor je zanimivo, da so bili nacistični ekstremisti z odhodom dr. Schachta zelo vznemirjeni. Obtožbe Heinricha Himmlerja, da je von Papen - veleizdajalec, so gotovo povezane z dr. Schachtom.

Neka skupina glavnih nacističnih voditeljev je spričo dogodkov na vzhodnem bojišču zelo naklonjena ideji takojšnje prekinitve sovražnosti, čeravno bi taka prekinitve zelo drago stala tretji rajh. Ta nagnenja izhajajo v glavnem iz strahu pred zavezniškim vdorom in iz strahu pred letalskimi bomba-

in dovoljujejo zaključke, da bodo izgube ob velikem udaru na zahodu vendarle znatno manjše, kakor pa jih predvidevajo zavezniški voditelji.

Če je res, da Hitler čuva svoje podmornice v rezervi, da bi mu bile na razpolago za operacije proti vdorim armadam in za izpodrežanje preskrbovalnih dovozov med Ameriko in Veliko Britanijo, potem lahko mirne duše povem, da so ti Hitlerjevi upi precej šibki. Ravno v tem trenutku se vračam iz turneje, pri kateri sem obiskal mnoge britanske luke in se prepričal o teh pripravah. Od pričetka sovražnosti daje nismo nikoli razpolagali s tako velikim številom rušilcev, fregat, korvet itd. kakor sedaj. Nikoli tudi nismo imeli toliko letal tako na zemlji kakor na nosačih letal kot jih imamo v tem trenutku. Vse te enote so pripravljene, da pripravijo nemškim podmornicam sprejem, ki ga gotovo ne pričakujejo. Ta bitka bo pokazala tudi, da so gospodarji morja samo zavezniki. Do sedaj še ni nobenih znamenj, da bi sovražnim podmornicam uspelo nevtralizirati naše prisluškovalne naprave in rušilna sredstva, s katerimi so opremljene vse spremljevalne enote naše vojne mornarice. Šibkost nemške obrambe proti amfibijskim operacijam zaveznikov, to je ena izmed značilnosti, ki karakterizira zadnje obdobje druge svetovne vojne.

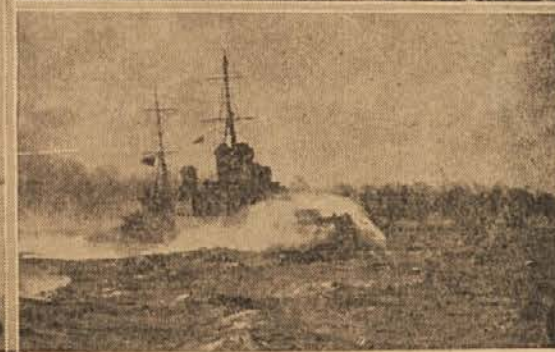
Nemški generali pa niso tega mnenja, ker mislijo, da bi mogli zaveznike pri njihovem vdoru na evropsko celino vsaj v prvi rundi potolči in tako doseči ugodnejše pogoje.

General Jodl, ki bo menda zamenjal na ukrajinskem bojišču von Mansteina, je prepričan, da bi mogle nemške armade ustaviti sovjete na notranji nemški meji, posebno, če bi Rdeči vojski odprle pot na Balkan. Ta general misli, da bi v tem slučaju bila Sovjetska zveza toliko zaposlena z balkanskimi problemi in mednarodnimi zapletljaji, da bi se mogli Nemci dobro utrditi na mejah rajha in mirno pričakovati anglo-ameriško izkrcavanje. Nemški bankirji in industrijski magnati pa so prepričani, da so zavezniki tudi tako eventualnost predvideli in da bodo skupno vdrli na Balkan.

Dr. Schacht je mogoče najsposobnejši Nемец in bo poskušal na vse kriplje, da reši Nemčijo pred popolnim polomom, ali zelo malo je verjetno, da bi v teh najnovejših naporih tudi uspel.

VOJNA V SLIKAH

ŠT.1 RUSKO BOJIŠČE: LITOVSKI PROSTOVOLJCI V VRSTAH RDEČE ARMADNE

ŠT.2 LJENINGRAJSKI OTROCI REŠENI NEMŠNI GA OBSEDANJA

ŠT.3 SOVJETSKI TOPNICARJI V POSTOJANKAH NA SEVERNEM SOVJETSKEM ODSEKU BOJIŠČA

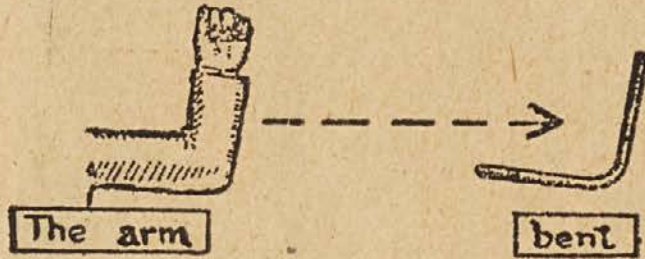
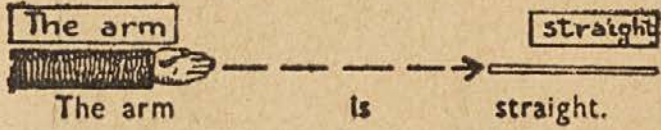
ŠT.4 ŽELEZNIŠKA PROGA MED LJENINGRADOM IN MOSKVO JE BILA PRED KRATKIM PONOVO ODPRTA

ŠT.5 BRITANSKA STRAŽA PRED ITALIJANSKIM GRADOM V STAREM DELU MESTA NETTUNO

ŠT.6 BRITANSKA KRIŽARKA IN RUŠILEC NA PATRULIRANJU V SEVERNEM MORJU

BASIC ENGLISH

NAZORNI NAUK

The arm is bent.

3. WORK

Things		Qualities
learning	needle	good — bad
work	pin	cut

play	point	sharp
brain	pull	tired
button	push	
cloth	scissors	
coat	sort	
end	stitch	
hole	thread	
knot		

other words:

apparatus, industry, machine, manager, office, operation, process, secretary, servant, teaching, writing, building, business.

Work.

The learning of Basic English is a sort of work. I do it with my brain. I may do other sorts of work with my hands. I may take some cloth and make a coat.

Some cloth and my scissors are on the table. My scissors are sharp. The cloth is cut. I put a pin here and a pin there. I take a needle and a thread. I put the thread through the hole in the needle, and make a knot at the end of it. I put the sharp point of the needle against the cloth. I take it through with a push at one end and a pull at the other end, and I make a stitch.

This is a bad needle. It is bent. Good needles are straight.

I put a button on the coat. The coat is ready.

After work my body is tired, and I have a rest. Tired bodies will not do good work.

After my rest I will have some play.

Questions.

1. What work are you doing now?
2. What part of your body is used for this work?
3. What parts are used for making things?
4. What is one thing you may do with a needle and a thread?
5. How do you get the cloth cut?
6. What do you make at the end of the thread?
7. What three things named here have sharp points?
8. How do you take the needle through the cloth?
9. What do you do when your body is tired?
10. What will you do when you have had a rest?

Answers.

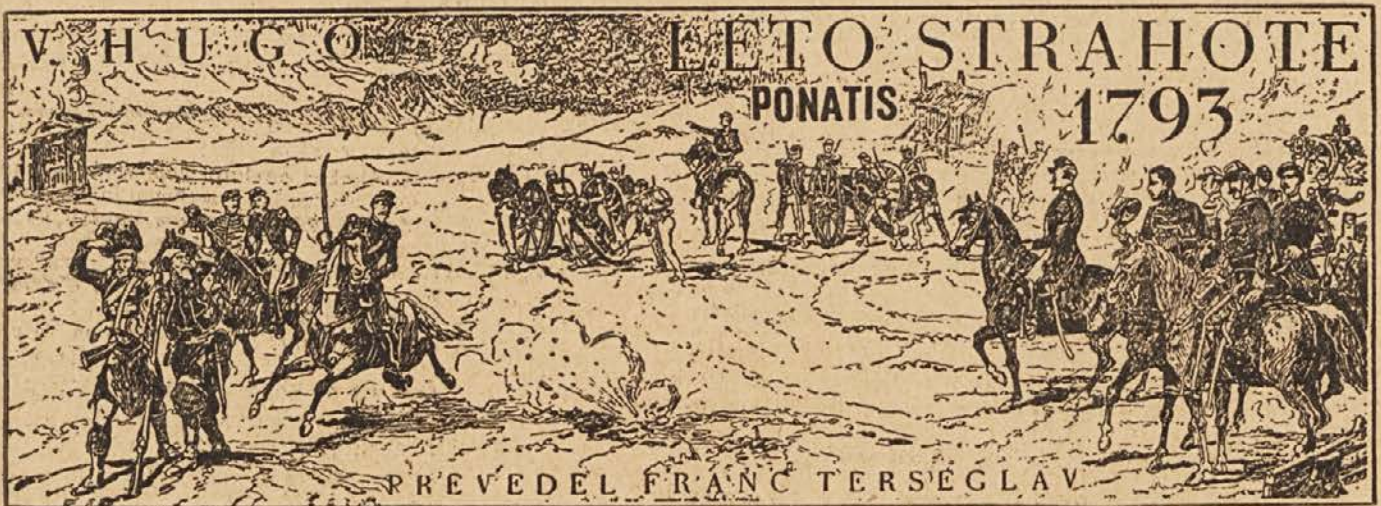
1. (The work of) learning Basic English.
2. My brain.
3. My hands.
4. I may take a coat.
5. With scissors.
6. A knot.
7. Pins, needles and scissors.
8. With a push at one end and a pull at the other.
9. I have a rest.
10. I will have some play.

TOLMAČENJA

AND Tu smo prvič uporabili besedico "and" kot veznik med posameznimi ugotovitvami.

ARE Rabimo namesto besedice "is" kadar govorimo o več stvareh.

SCISSORS Ta besedica je vedno v množini, zato jo večemo z besedico "are".

II. KNJIGA KORVETA "CLAYMORE" TRISTOSEDEMDESET TOPOV PROTI DEVETIM

Morje je postajalo čimdalje bolj nemirno. Oblaki so se bili spustili tako globoko, da obzorja ni bilo več videti, morje pa je bilo popolnoma pokrito od goste megle. Vrhtega je bilo močno razburkano. Da bi ladjo olajšali, so pometali v morje vso ropotijo in ruševine, ki jih je bil napravil top. Vihar sicer ni bil opasen, videti je bilo, da sploh ponchava, toda valovi so ostali visoki, kar je bilo znamenje, da je ladja plula nad nevarnim dnom. Ker je bila korveta radi svojih težkih poškodb malodane brezpomočen trup, so ji visoki valovi lahko prinesli pogibel.

Gacquoil je stal pokonci ob krmilu. Kaj ostane drugega mornarju ko da ravnodušno sprejme usodo?

La Vieuville je stopil h krmarju. "Kje smo?" ga je vprašal. "V božjih rokah", je odgovoril mož. Krmar je vedno vladar. On sme storiti in reči, kar hoče. Sicer so pa krmarji redkih besedi. Poročnik se je počasi oddaljil.

Namesto krmilarja je dalo odgovor morje. Megle nad valovi so se pretgale. Nebo je bilo sicer slejkoprej gosto pokrito z oblaki, toda ti niso več legali na morje. Na vzhodu se je zasvetlikala blede luč, sivi dan; na zapadu pa je zahajala luna. Napram obema svitlima pasovama so se odražale nepremične silhuete: na zapadu tri visoke čeri, na vzhodu v jutranjem mraku osem jader v zlonosnih, pravilno odmerjenih presledkih.

Za svojim hrbtom je imela korveta prošle čeri, imenovane Minquiers, pred seboj flotiljo francoskih križark. Na zapadu brodolom, na vzhodu krvoprelitje. Nasproti čerem se ladja ni mogla braniti z ničemer kot s svojim preluknjanim trupom, razrahljanimi in raztrganimi vrvmi in majajočimi se jambori; za boj pa je bila pripravljena z osmimi topovi, ki so ostali od tridesetih, in s topničarji, od katerih so najboljši bili ubiti in pometani kot mrtva trupla v morje. K sigurni pogibeli po čerih se je pridružil gotov konec v bitki: en sovražnik je pomagal drugemu.

Bilo je tiho kakor v grobu. Molčali so temni oblaki, molče so se valili valovi, le veter je sovražno piskal. Nič se ni premikalo na čerih, vse je bilo mirno na ladjah. Strašna tišina. Ali je bila to istina ali so bile to sanje na morju?

Grof Boisberthelot je polglasno dajal povelja poročniku La Vieuville, ki se je spustil v baterijski krov; potem je kapitan vzel daljnogled in stopil na zadnji del korvete h krmarju. Nameril je daljnogled proti zapadu na čeri, potem se je obrnil na vzhod, kjer se je kakor prikazen videla sovrážna eskadra.

"To so Minquiers. Tam počiva veliki galeb s črnim hrbtom, kadar leti na Nizozemsko", je dejal krmar, kakor da govori sam s seboj.

Kapitan je bil seštel ladje. Bilo jih je osem. V sredi je bil visok trikrovník, admiralska ladja.

Kapitan je prašal krmarja:

"Ali poznate tiste ladje tam?"

"Seveda."

"Kaj je to?"

"Eskadra."

"Francoska?"

"Hudičeva!"

Kapitan, ki je še vedno držal daljnogled pred očmi, je po krajšem premolku nadaljeval:

"Dobre ladje. Jaz sem eni ali drugi tam že poveljeval,"

"Jaz jih vem na pamet", je odvrnil Gacquoil.

"Prva je "Zlata obala", je govoril sam s seboj kapitan, "linijska ladja, 20 topov; druga "Izku'ena", fregata prvega razreda, 52 topov." In zapisoval si je število topov sprti v beležnico. In tako je prepoznal eno za drugo: "Dijada", 40 topov; "Predzni", 32 topov; "Richemond", enako; "Ateist", "Kalipso", "Osvajalec".

Zdajci je prišel zopet na vrhnji krov La Vieuville.

"Chevalier," mu je zaklical kapitan naproti, "vsega skupaj tristoosemdeset topov."

"Dobro," je odgovoril poročnik.

"Vi prihajate od pregleda, La Vieuville, koliko bojasposobnih kosov pa imamo mi?"

"Devet."

"Dobro," je dejal Boisberthelot.

Zdelo se je, da se osem molččih ladij ne gane, toda postajale so počasi vedno večje.

La Vieuville je salutiral.

"Gospod kapitan, evo moj raport: Sidra dobra. Sidrski kolobarji trdni. Vrvi izvrstne in predpisane dolžine. Municije obilo. Šest topničarjev mrtvih. Stoenoinšestdeset strelav na vsak top.

"Ker jih imamo samo devet," je zamrmral kapitan.

Potem je zopet z daljnogledom pregledal obzorje. Eskadra se je počasi približevala. Starinski topovi "Claymore" so imeli to prednost, da je troje mož zadostovalo za postrežbo, toda streljali so manj točno in niso nesli tako daleč kakor moderni topovi francoskih križark. Zato je bilo treba pustiti, da se francoske ladje približajo na strelsko daljavo lastnih topov.

Tiho je dajal kapitan potrebna povelja. Korveta je bila nesposobna tako za boj proti ljudem kakor proti valovom. Izvrševala je takorekoč samo svojo dolžnost. Matrozi so se oborožili, pri topovih je stalo strežno osebje pripravljeno, smodniška shramba je bila odprta, krov se je zavaroval proti puškinim strelom.

Potem so korveto zasidrali z vsemi šestimi sidri. Vseh devet še uporabnih topov so zvalili na eno stran sovražniku nasproti. Sovražna eskadra pa se je bila zvrstila v polkrogu, kojega tetivo so tvorile minquierske čeri "Claymore" je bila v tem polk-ogu zaprta in vrhtega priklenjena na lastna sidra; za hrbtom je imela skale, to se pravi - brodolom. Obkrožajoče ladje so bile kakor tropa psav okoli merjasca - ne laja, toda kaže zobe.

Na obeh straneh so čakali.

Topničarji "Claymore" so stali pri topovih.

Pasažir ni bil zapustil krova. Hladnokrvno je gledal priprave za boj.

Boisberthelot je stopil k njemu.

"Gospod," je rekel, "vse je pripravljeno. Mi nimamo druge izbire, kakor da se spustimo v boj s sovražnikom, ali pa da

poginemo ob čerch. Boljše se je boriti kakor pa utrpeti brodolom. Jaz se dam rajši ustreliti kakor da bi utonil v vodi. Toda umreti je naša stvar, ne pa Vaša. Vi ste mož, ki so ga izbrali vladarji. Vas čaka velika naloga, da prevzamete vodstvo vojske v Vandéji. Če Vi poginete, je mogoče monarhija izgubljena. Vi morate ostati živi. Nam veli čast, da ostanemo. Vam pa, da utečete. Vi boste korveto zapustili, gospod general. Dal Vam bom ladjico in moža. Ni izključeno, da po ovinkih dosežete obalo; ni se še zdanilo. Valovi so visoki, morje temno. U. li boste. V mnogih slučajih pomeni beg zmagó."

Starec s strogim obličjem je prikimal val resno in odobrújočo.

Grof Boisberthelot je povzdignil glas. "Vojaki in matrozi!" je zaklical.

Vsi so postali pozorni in pogledali kapitana. "Mož, ki ga vidite med nami" - je začel kapitan - "je zaupnik kralja. Njegova oseba je izročena v varstvo nam, mi ga moramo rešiti. On je francoskemu prestolu neobhodno potreben. Ker nimamo nobenega kneza, bo on voditelj Vandéje. Je velik in visok častnik. Mi bi ga bili morali izkrcati na francosko obal; zdaj jo mora doseči sam. Rešiti voditelja, pomeni rešiti vse."

"Res je!" je zaklicalo vse moštvo.

Kapitan pa je nadaljeval:

"To pa ni lahka stvar. Da kljubuje visokim valovom, bi moral čoln biti velik, da uide križarkam, bi moral biti majhen. Vseeno, kje pristane, da se le ne razbije. Rabim posebno dobrega matroza, ki zna dobro veslati in plavati in je tu doma. Zadosti je še temá, da se more čoln neplaženo oddaljiti od korvete. In kmalu bo toliko dima, da ga nihče ne bo opazil. Mali čoln bo lahko preplul plitvine. Kjer se ujame panter, izmuzne podlasica. Ne smemo izgubiti niti trenutka. Kdo se javi prostovoljno?"

V temi je stopil iz vrst naprej matroz in dejal:

"Jaz."

Par trenutkov pozneje je odplul od ladje majhen čoln; v njem sta bila dva potnika, starec odzadaj, matroz odspredaj. Noč je bila še čisto temna. Kakor je zapovedal kapitan je matroz z vsemi silami veslal proti minquierskim čerem. Drugega izhoda ni bilo. Na dnu čolna je bilo nekaj provijanta: prepečenec, nasoljeno meso in sodček vode.

Ko je matroz odrinil čoln od korvete, se je naslonil La Vieuville čez krovno ograjo. Šaljivec celo v najbolj opasnih trenutkih, je zaklical čolnu v slovo:

"Dober, da uteče, še bolj pripraven, da se potopi."

"Gospod poročnik, pustite burke," je dejal krmilar.

Kakor blisk je plul čoln, ki se je skrival v gubah valov, k cilju. Nad morjem, zakritim v somrak, je ždelo zamolklo pričakovanje.

Naenkrat se je v tem neskončnem pritenem molku oceana začul glas, ki se je, bobneč skozi ladijsko trobilo, zdel nadčloveški. Bil je kapitan Boisberthelot.

"Kraljevi pomorščaki," je zaklical, "razvijte kraljevski prapor na glavnem jamboru! Danes bomo videli zadnjič vzhajati sonce!"

Iz korvete je zadonel pozdravni strel.

"Živel kralj!" je zaklical mornariški zbor.

Tedaj je zadonel daleč na obzorju drug krik, neskončen, daljn in vendar jasen:

"Živela republika!"

In grmenje iz tristo ognjenih žrel je zagrmelo nad morskó globino.

Bitka se je začela.

Morje se je zakrnilo v dim in ogenj. Beli curki penéče vode, zadete od krogelj, so brizgali povsod v zrak.

"Claymore" je začela hljuvati ognjene zublje na osem republikanskih ladij. Istočasno je v polukrogu okoli nje razvrščena eskadra otvorila nanjo ogenj iz vseh topov. Obzorje je bilo blede od plamena, kakor da se je dvignil iz dna morja ognjenik. Vihar je bičal bakreno zavesó, v kateri so se ladje zdaj prikazovale zdaj izginjale kakor pošasti. Na tem rdečem ozadju se je dvigal črni trup korvete. Na vrhu velikéga jambora je plapolal liljin prapor Bourbonov.

Moža v čolnu sta molčala. Matroz je čolniček spretno vozil skozi prehode med čermi na desno in levo; zdaj so bitko zakrivale skale. Ognjeni odsvit na obzorju je bolj in bolj bledele. Divje grmenje topov je slabelo, toda iz hitrih presledkov med izstrelki se je moglo sklepati, da se korveta hrabro drži in hoče izstreliti svojih sto in enoinšestdeset krogelj do zadnje.

Čoln je bil ubežal sovražniku, toda najtežje je šele prišlo. Ni se imel več bati topovskih krogelj, čakala pa ga je nevar-

nost brodoloma. Drobna orehova lupina, brez jadra, brez jambora, brez kompasa, za boj z oceanom in viharjem opremljena samo z dvema vesloma - atom, izročén na milost in nemilost velikanom!

In v tej neizmernosti, v tej strašni samoti je matroz spredaj v čolnu vzdignil svoj obraz, ki ga je blede obseval jutranji svit, pogledal starcu srepe v oči in dejal:

"Jaz sem brat matroza, ki je bil ustreljen na Vaše povelje."

(Dalje prihodnjé)

OBNOVITEV ODNOSOV MED Z.S.S.R. IN ITALIJO

Pred dnevi so listi na kratko poročali, da so bili vpostavljeni diplomatski odnošaji med Sovjetsko zvezo in Italijo. - Znani francoski častnik Pertinax, ki je stalni dopisnik francoske agencije A.F.I. v Ameriki je ob tej priliki napisal zanimiv članek, ki ga prinašamo v prevodu.

Obnovitev diplomatskih odnošajev med Italijo Viktorja Emanuela in Sovjetsko zvezo, je dogodek, ki ga v Ameriki nihče ne podcenjuje. Z.S.S.R. in Italija nista več v vojnem stanju.

Oba pogodbenika tudi nista več postavljena na temelje pogojev premirja. Meseca septembra 1.1. je general Eisenhower podpisal pogoje premirja v imenu Z.S.S.R. ravno tako kakor v imenu Združenih ameriških držav in Velike Britanije.

Sovjetsko-italijanski odnošaji se bodo v bodoče razvijali ne oziraje se na stroga določila premirja. Takoj v začetku se je Badoglio trudil doseči pri zaveznikih čim ugodnejše postopanje z Italijo, kakor pa so ga predpisovali pogoji premirja. Priboril si ni drugega kakor dvomljivi naslov "sobojevnika". Sedaj se mu je ponudila mnogo izdatnejša korist. Odslej ne bo več odvisen zgolj od milosti nadzorne komisije. Lahko bo klical na pomoč Sovjetsko Rusijo.

Človek bi se izgubil v ugibanjih spričó dejstev in upoštevanj, ki so vodila do sovjetskega koraka. Nobenega dvoma ni, da bodo besede, ki so bile izrečene v Teheranu, tudi obdržale svojo vrednost, ali v Moskvi kljub temu smatrajo, da v Teheranu projektirani pohod na Rim troši vse preveč sredstev.

Moskva smatra s svoje strani, da je boljše puščati italijanske zadeve tam, kjer so. Tam tudi smatrajo, da je politika g. Churchilla v pogledu notranje ureditve Italije izrečena dne 22. februarja (ohranitev kralja in Badoglia) stvarna, pa jo kot tako tudi ocenjujejo.

V ostalem je Z.S.S.R. odločena, da tako v Italiji, kakor tudi povsod drugod, aktivno drži v svojih rokah vsa svoja vplivna sredstva. Moskva se je podvizala, da odpokliče svojega zastopnika pri Posvetovalnem svetu za italijanske zadeve, g. Višinskija, katerega močna osebnost se je zaman trošila v brezplodnih akademskih diskusijah. G. Višinski ali pa kak njegov namestnik bo že kmalu v Bariju.

Na drugi strani je moskovska vlada brez dvoma zaslutila igro, s katero bi bila postavljena pred Italijani kot zmagovalka, ki z vso strogostjo vztraja na pogojih premirja. Ne glede na ideološke pomisleke se Sovjetska zveza ponaša v Bariju ravno tako kakor se je obnašala v Alžiru.

Vsekakor je bila pogodbi Združenih narodov z dne 1. januarja 1942 prizadejana - težja ali lažja brca.

Feniks

Iz ponora krvi, iz plamena sela,
Iz pepela hladna ispod grobnog kama,
Ustala si silna, ustala si bijela,
Iz vlastite krvi rodila se sama.

Bukte tvoje gore požarom vjekova,
Plamte naša srca i domovi strti,
Duše gore ognjem ivanjskih krjesova -
Ne poznamo straha, ne poznamo smrti.

Kad se na te sori val sile i tmuša,
Kad pogani nadru da ti krila slome,
Ti se tada vineš iz dna naših duša
I pobijediš sebe u porazu svome.

U svakom ti srcu hridina je bila,
Oluja u svakom mučeničkom dahu,
U dojednoj suzi feniksova krila,
Vjera uskrснуća u žrtvenom prahu.

Vlastito si sama zapalila šljeme,
Lubanjava djece orala si polja,
Iščupana srca sijala ko sjeme,
Da ustaneš gordja, ljudskija i bolja.

Lome ti se gore u srazu vjekova,
Mojsije ti slazi sa svakoga brla,
Žar je tvojih zora krv tvojih sinova,
Naša majko strašna, naša majko tvrda!

Divno je i grozno tvoje čedo biti,
Žrtvenim se žigom radjati na čelu,
I s majke na kćerku gorki kalež piti,
I s oca na sina mrijeti na raspelu.

Al' znati, da ljepša ustaješ iz smrti,
Ljudskija i bolja iz ponora krvi,
Da ti dušu niko nikad neće strti,
Da te nikad niko ne može da smrvi...

I znati, da svako ko za tebe gine
Umre na križu sveljudskog spasenja,
Da iz svake kapi krvi iskra sine
Za svu braću ljude, za sva pokoljenja.

I zato iz smrti, iz plamena sela,
Iz pepela hladna ispod grobnog kama,
Kao feniks ptica ti se dižeš bijela,
Iz vlastite krvi poradjaš se sama!

Danko Angjelinović

BARONICA

(Vohunski spomin)

Tisti večer sem že več kakor pol ure sedel v pivnici tiste vrste, ki so za Dunaj tako značilne. Pojedel sem bil klobaso in popil precej vrčkov piva. Bližal se je čas za sestanek, za katerega sem se bil dogovoril. Zaradi tega nisem z očesom niti trenil od ogromne ure, obešene na zadnji steni obsežnega in nizkega prostora.

Konec koncev sta se kazalca na uri združila in pokazala polnoč. V tistem trenutku sem se z naglim gibom zadel ob napol prazno skodelico, ki je stala na mizici, kjer sem sedel. Prevrnil sem posodo na tla, ki se je razletela na kosce.

Zaradi trušča, ki sem ga s tem napravil, je prišel natak in se podvival pobirati črepinje. Komaj je natakar dobro odšel, je k moji mizici prišel visok in krepak moški ter me nepremično gledal. Vrnil sem mu pogled in tedaj si je neznanec dvakrat pogladil brado.

Znamenja so bila v redu, zato sem minuto kasneje odšel za njim na cesto, kamor je izginil neznanec.

"S temle boste lahko odprli vratca na koncu vrta," je dejal ponižno ter mi pomolil ključ, ki sem ga vtaknil v žep. Čez nekaj trenutkov je pristavil:

"V hiši sta ostali samo dve stari sobarici. Trenotek je torej ugoden."

Po teh besedah je pohlepno spravil bankovec, ki sem mu ga dal za plačilo, potem pa izginil v temi.

Ko sem bil sam, sem pogledal na uro in izračunal, da bi bil ob 1 ponoči že lahko v palači baronice X. Do vrha sem zapel težki plašč ter zavihal tudi ovrtnik. Toda mraz in vlaga sta me vseeno rezala prav v mozeg. Naj sem si še tako prizadeval, se mi ni posrečilo, da bi potlačil drget, zaradi katerega so mi zobje glasno šklepetali. Sicer je bilo res že v januarju, toda tak oster mraz je bil le nekaj nenavadnega in malo prehud.

Tako se je začel dogodek, ki se ga še tako živo spominjam, ko da bi se bil primeril včeraj.

Dva dni prej, 16. januarja 1914, je v svoji stari palači na Dunaju, tako polni najrazličnejših spominov, nenadno umrla baronica X., ki jo bom imenoval baronico Margerito Schulzovo. Komaj se je žalostna novica razvedela, sem dobil zelo kočljivo nalogo: za vsako ceno naj se polastim določenega svežnja pisem, ki jih je ta dama imela.

Diplomacija se je morala še enkrat izkazati za najbolj neizprosno in najbolj neusmiljeno sovražnico resnične zgodovine. Morala so izginiti pisma, ki bi bila marsikako poglavje resnične evropske zgodovine pokazala v čisto drugačni luči, kakor pa ga gledamo zdaj...

Baronica Margerita Schulzova je bila več kakor petdeset let zaupnica evropskih vladarjev in najvidnejših politikov. Eni in drugi so njene nasvete in njene sodbe zelo radi poslušali. Vse evropske vladne pisarne so vedele, da si je baronica nepretrgoma in zelo pogosto donisovala z vsemi številnimi odličnimi prijatelji. Četudi so diplomati domnevali, da je previdna dama najbolj kočljiva pisma morda le uničila, so vendar vedeli, da jih je veliko le ohranila in da so ob smrti še bila v njeni palači.

Samo trdna povezanost v organiziranih vojaških enotah, ki je sad dve in pol letnega pridnega dela in požrtvovanja, lahko učinkovito pomaga našim bratom v slovenskih gorah in gozdovih, kadar bo prišla naša ura. Orločitve so v rokah najmerodajnejših naših in zavezniških voditeljev. Bodimo potrpežljivi! Vsi smo enaki rodoljubi in do sedaj vsi enaki junaki! Vsako napihovanje je samo samohvala. Samo prava vojaška disciplina, poslušnost, ubogljivost in dostojanstvenost slovenskega prostovoljca bodo dokazali naše orločne volje po osvobojenju in samostojnosti na mirovni konferenci.

Zlasti so dobro vedeli za dopisovanje, ki ga je proti koncu leta 1908 imela z nekom, ki je tedaj bil navaden uslužbenec pri nekem angleškem poslanstvu, zdaj pa je imel zelo važno mesto v državi. Naši vladi je torej bilo neznansko do tega, da bi dobila v roke ta pisma, ki bi mogla zelo škodovati naši zunanji politiki, če bi se bilo zanje zvedelo, ali če bi bila prišla v roke nepoklicanim osebam. Razumljivo je, da je vlado ta reč zelo skrbela, zakaj prav tiste čase je naša zunanja politika imela povsod obilo trdega in nevhvaležnega dela.

Prišel sem pred palačo ob eni po polnoči, kakor sem bil namenil in kakor je bilo treba sklepati, da bom prišel. S ključem, ki mi ga je bil dal neznanec v pivnici. (bil je to bivši baroničin uslužbenec), sem zlahka prišel na vrt.

V vsej hiši sta bili razsvetljeni samo dve okni v drugem nadstropju, pa še ti prav slabo. Zatrdno sta to bili okni v mrliški sobi.

Prav dobro sem poznal ureditev hiše in sem vedel, da je baroničina delovna soba prav v drugem nadstropju, tik poleg sobe, v kateri sta bili okni zdaj razsvetljeni. Glede tega torej pomota ni bila mogoča. Da bi le prišel v hišo, potem bi se že znal obrniti in poiskati tisto, zaradi česar so me poslali sem.

Preteklo je skoraj pol ure, preden se mi je ob neznanski previdnosti posrečilo priti v vežo. Slekem sem sukno ter sezul čevlje in oboje skril v ogromno vazo ob zidu. Potem sem se splazil v drugo nadstropje. Vedel sem, da je hodnik, ki je bil skoraj čisto v temi, zelo dolg.

Zadrževal sem dih in nepremično čakal, dokler se mi niso oči navadile na temo. Ko so mi zenice začele razločevati oblike predmetov po hodniku, sem si šele upal naprej. Potiho in po mačje oprezno sem nazadnje prišel do vrat, ki so držala v delovno sobo. Previdno sem pritisnil kljuko in zelo sem se oddahnil, ko sem videl, da vrata niso zaklenjena. Vendar je trajalo še precej časa, preden se mi je posrečilo priti v sobo ter pripreti vrata za seboj.

Prižgal sem malo električno luč, ki sem jo imel s seboj, ter drobni snopič njene svetlobe počasi obračal na vse strani, dokler nisem zagledal v njegovem soju majhnega predalnika, ki so v njem bila pisma, kakor so mi povedali.

Ključavnica ni bila prav preveč zapletena. Treba je bilo le nekaj kratkih minut, pa sem jo odprl. Vsakdo bo razumel, kako nepotrpežljivo sem začel grebsti po različnih svežnjih pisem, ki so bila v predalniku.

Sreča je očitno bila na moji strani, zakaj v nekaj minutah sem našel zavoj, za katerega mi je bilo toliko. Pogledal sem ga. Nisem se mogel zmotiti, zakaj poznal sem nežno pisavo na tistih listih in pa grb, ki je bil natisnjen na njih.

Prav tisti trenutek, ko je moja roka nepotrpežljivo prebirala pisma, je odsekan šum nenadno pretrgal gluho tišino. Obrnil sem se ko blisk.

Toda prepozno! Nevidna roka je s hodnika zaprla vrata, ki sem jih bil samo priprl in kri mi je ledenela po žilah, ko sem ostal ondi s pismi v rokah in mi je po ušesih odmeval odsekani zvok ključa.

Bil sem zaprt v sobi, pa amen. Zasačili so me prav

v trenutku, ki je moje težavno delo kronal z uspehom. Moji biriči so tedaj zatrdno že telefonirali na policijo. V nekaj minutah bodo tukaj stražniki, da me primejo!

Hudo razburjenje včasih ohromi celo najokretnejše možgane. Nekaj minut sem bil docela uničen. Po meni je nabijala misel, da sem zdaj doživel najkočljivejši in najusodnejši trenutek svojega življenja. Dobro sem vedel, kakšne hude zapletljaje, tudi politične, bi povzročilo, če bi me prijeli. Dasi sem bil nepoznan, bi vendar listine, ki sem jih imel pri sebi, vlomljena ključavnica in pa svežnji pisem zadosti zgovorno pričali o tem, kaj sem in kaj nisem.

Minute so tekle in neogibno se je bližal trenutek, ko me bodo prijeli. Če bi moji možgani bili konj, bi bil zatrdno razbil deset bičev, da bi jih zbudil in pognal v tek.

Treba se je bilo izogniti škandalu. To za vsako ceno!

In če me primejo? Prava reč, saj se lahko izdam za navadnega tatu.

Kaj pa listine? Pisma?

Zdaj se mi je posvetilo. Brž, brž! Treba je migati!

Izpraznil sem iz žepov vse, kar bi mi moglo škoditi. Potem sem vzel tista dragocena pisma in šop razvezal. Vse skupaj sem zmetal na kup, potegnul vžigalico in...

Kakšne lep plamen! Kako sem si oddahnil in kako zadihal, ko sem ga konec koncev zagledal.

Čez pol ure ni bilo v sobi drugega kakor kupček pepela od sežganega papirja. Tedaj so se vrata odprla in na pragu so se prikazali štirje smehljajoči se stražniki.

Čez štirinajst dni so me sodili zaradi poskušene navadne tatvine. Med vso tisto naglo razpravo sem izrekel eno samo besedo, in sicer tedaj, ko je nekdo izmed sodnikov, lep človek predirnega pogleda, vzkliknil:

"Ampak zebsti vas je pa le moralo tisti večer, dečko moj, kaj? In zaradi tega ste zažgali malo papirja, kajne?"

Vzdržal sem njegov pogled, ne da bi trenil z očesom, ter odgovoril:

"Tako je!"

Čez mesec dni so me izpustili iz zapora...

ČUDNA IRSKA POTA

(Konec s 4. strani)

njo varnost irske dežele. Taka dejanja so seveda metala temno senco na osvetljeno irsko narodno zavest.

Danes so Irci svoboden narod z lastno državno skupnostjo. Borba proti Veliki Britaniji bi morala 1.1921. prenehati. Tudi to se ni zgodilo, krivica pa je vsekakor na strani Ircev samih. V tej vojni pa bi morali Irci še prav posebno pokazati, da so z vsem bistvom na strani zaslužjenih narodov, saj so ravno tem narodom oni sami bili prvi vodniki.

Popolnoma nerazumljivo je, da svobodoljubni irski narod danes ravnodušno gleda na barbarska početja Prusijakov, kakor da bi se hotel odpovedati svoji zgodovinski misiji. Mogoče pa vendar temu ni tako.

Trpod latnika

LJUBLJANA POD PRUSIJAŠKIM ŠKORNJEM

Po dolgi poti smo prejeli nekaj vesti iz Ljubljane. Pismo je bilo poslano za božič. - V splošnem, pravi pisec, živimo zelo težko življenje. Zdi se nam, kakor da nismo več Slovenci. Vse je tako kakor je bilo za časa prve svetovne vojne. Povsod samo prisluškovanje in ovaduštvo. Slovenci se sicer dobro drže, ali so Nemci nagnetli v Ljubljano vse polno ljudi iz Graca in Celovca, ki razumejo nekaj slovenščine, ravno toliko, da narobe zastopijo, potem pa ovajajo. Največkrat so žrtve popolnoma nedolžni ljudje, tihi in skromni, ki se za sedanje življenje vsaj na videz ne zanimajo. Nekaj je seveda tudi naših ljudi, ki so v službi tujca.

Takoj po prihodu Nemcev so mnogo naših ljudi odpeljali, sedaj pa se je stanje nekoliko zboljšalo. S prehrano so sicer težave, vendar vlada red, ker imajo preskrbo v rokah domačini. Lahki so bili popolnoma nesposobni za vsako upravno delo, sedaj je v tem oziru mnogo boljše.

Ljudje so vojske že strašno naveličani, posebno še zato, ker dan za dnem padajo nove žrtve. Mnogo znancev in prijateljev ne boste več našli. S strahom gledamo tudi še na bodoče mesece, ki ne obljublajo nič dobrega. Tolažijo pa nas ugodna poročila, zlasti z vzhodnega bojišča.

S 1. MARCEM SMO USTAVILI pošiljanje "Bazovice" po pošti vsem, ki nam do tega dneva niso nakazali stroškov za ovojnino in poštino. Kdor želi, da mu v bodoče dostavljamo list po pošti, naj nakáže primerni znesek. - Uprava.

DR. DRAGO MARUŠIČ NA SVOBODNIH TLEH.

Pred poldrugim letom smo po neklih netočnih vesteh poročali v "Bazovici", da je bil dr. Drago Marušič še z nekaterimi vidnejšimi Slovenci ustreljen kot talec. Kasneje se je izkazalo, da je bila k sreči ta vest netočna, kar smo v našem listu tudi objavili. Sedaj poroča radio "Svobodna Jugoslavija", da je dr. Drago Marušič, bivši ban Dravske banovine in minister pribežal iz Italije na ozemlje osvobodjene primorske zemlje. S svojega novega bivališča nekje na Primorskem je dr. Drago Marušič poslal pozdravni brzojavki N.O.V. in "Izvršnemu odboru Osvobodilne fronte Jugoslavije". - Dr. Drago Marušič je bil v vsem svojem domoljubnem življenju eden izmed najvidnejših primorskih ljudi in zelo aktiven član našega odbora. Jugoslovanski odbor iz Italije čestita svojemu odličnemu sodelavcu in voditelju k srečni rešitvi ter mu želi na novem svobodnem področju čim več uspehov v dobro Primorja, Slovenije in Jugoslavije. Živel dr. Drago Marušič!

BORBE V SLOVENIJI. Med 11. in 26. februarjem so enote N.O.V. vodile več ogorčenih borb z Nemci na odseku Podgorje (Savinska dolina). 20000 Nemcev je sodelovalo pri teh operacijah z 280 tanki. Nemci so poskušali naše bojovnike obkoliti. Po štirinajstdnevni borbi so naši oddelki popolnoma zdrobili nemško ofenzivo. - Na odseku Cerkno-Ildrija je neki nemški koloni uspelo pribiti se iz Ildrije v Cerkno. Z močnim protinapadom pa se je našim oddelkom posrečilo izgnati Nemce iz Cerkna in jih potisniti nazaj vse do Ildrije. - V bitki v okolici Lju-

bljane so naši oddelki pobili nad 500 Nemcev, zaplenili tri oklopne vlake, 1 tank, dve oklopni vozili, 11 kamijonov in razdeljali en municijski vlak. Šest mostov so naši bojovniki pognali v zrak. - V bitki med Kočevjem in Ljubljano smo zaplenili 1 tank, dva topa, štiri bacače, 12 strojnic, 340 pušk, več avtomatičnih pušk, dve radijski postaji, tri kamijone in večje količine municije. Na tem odseku naše enote nadaljujejo z ofenzivnimi podvigi. (Radio Svobodna Jugoslavija).

V SKLAD "ZA POMOČ DOMOVINI" so darovali gg.: Krpan Judita P.Eg. 100.-; Jug Antonija 500.-; Makuc Antonija 100.-; Makuc Zofija 50.-; F. Lodur 1500.-; Sternat Milka 50.-; Spaniol Ema 50.-; Golja Marija 200.-; Komavlji Avgusta 50.-; Krkoč Ida 100.-; N.N. 25.-; Ožbot Katerina 50.-; Onzby 50.-; Mozetič Hvalica 70.-; Ismalum 100.-; Nardin Marija 50.-; Pervic Irena 20.-; Nemeč Marija 100.-; Makuc Antonija 200.-; **NAJLEPŠA HVALA!**

NAŠI V ITALIJI. Na mnoga vprašanja sporočamo, da še vedno ne moremo ničesar storiti v korist našim v Italiji, ker je vsako naše delovanje za enkrat ustavljeno. Stvari pa se popravljajo, zato potrpljenje! Storili bomo vse kar je v naših močeh.

PODPIRAJTE EDINI SLOVENSKI TISK NA VRATIH DOMOVINE!

IGORJU V SPOMIN

(Konec z 2. strani)

Poznal sem Te dobro v dno duše, saj sva dolgo vrsto let preživela skupaj, videl sem Ti v srce. Videl sem, da Te v lovsko eskadrilo vleče samo čut dolžnosti, ker si v svojem idealnem poštenju smatral, da je edino mesto častnika, v času narodne potrebe samo v prednji borbeni vrsti. Nič Ti niso bile mar intrige in spletki, nisi se oziral na svoje osebne koristi, Tvoja pot je bila odločna, naravnost in brez obotavljanja, kot je bilo tako vedno Tvoje pošteno življenje.

S tugo v srcu smo sprejeli vest o Tvoji težki žrtvi. Težko je bilo sprejeti njeno stvarnost. Prav nič niso bile potrebne številne pohvale Tvojih starešin, da si bil hraber in plemenit, ker dela govorijo za Tebe, dragi Igor.

Položil si novo žrtev - svoje življenje - na oltar časti in slave pomorskega letalstva svojega naroda.

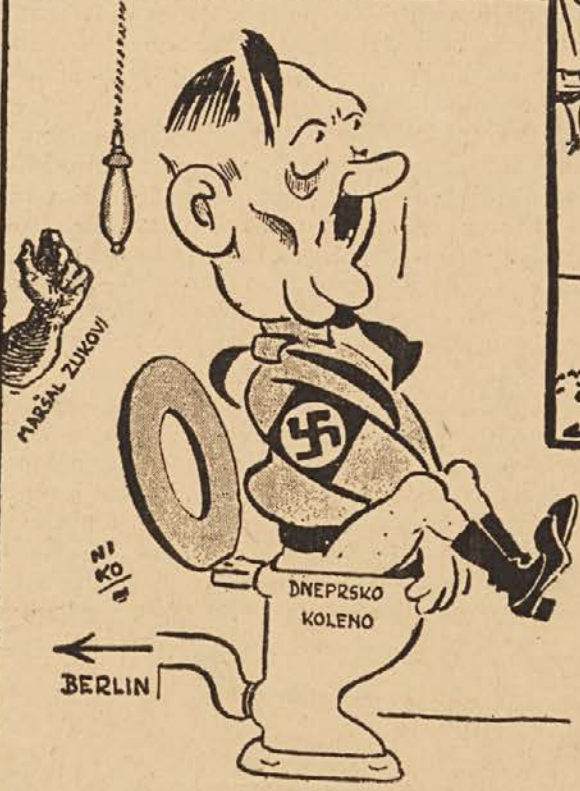
Svoji družini in svojemu potomstvu si dal največ, kar človek more dati; častno ime, ime junaka, ki je večno in neumrjoče kakršno je naše kratko in minljivo življenje, ime, ki ga bo s ponosom izgovarjal Tvoj sin in Tvoja družina še v kasnih pokolenjih.

In če mi Bog da srečo, da še kdaj vidim drage gorenjske hribe, cvetoči češnjevi raj Kaštelanske rivijere spomladi, ne bom pozabil, dragi Igor, izročiti Tvoje srčne pozdrave šepetanju morja, ki si ga tako ljubil, vetrom, ki si v njih krilih varno plul po nebu, da jih raznesejo po vsej domovini, ki si ji žrtvoval tako nesebično svoje moči in svoje življenje.

Divuljec

Čuk na pal'ci

TAKE POGOJE BI TUDI MI SPREJELI

ČEZ NEKAJ MESECEV

HITLER SNUBI...